

‘Kinderen kunnen ons *kompas* weer goed zetten’

Laurentien van Oranje en Jeroen Smit

Tekst: Jacques Geluk

‘Nog lang en gelukkig’ heet het voorlees- en werkboek voor leiders die de weg een beetje kwijt zijn, denken dat alles draait om weten en winnen en vaak privé en zakelijk niet dezelfde persoon zijn. Laurentien van Oranje en onderzoeksjournalist Jeroen Smit vinden dat ze moeten worden geholpen. Door kinderen, want die kunnen volwassenen helpen het kind in zichzelf terug te vinden, dat eerlijk en nieuwsgierig is en zich verbonden voelt met de wereld. Het boek bestaat uit ontwapenende interviews met Nederlandse leiders, verrassende reacties van kinderen en het prachtige fictieverhaal over Thomas en Giel dat kinderen hun ouders zouden moeten voorlezen.

Kinderen inschakelen om volwassenen wat te leren. Laurentien van Oranje heeft er ervaring mee. In 2009 heeft de prinses de Missing Chapter Foundation opgezet, omdat ze vindt dat het serieus nemen van kinderen beslissingen toekomstbestendig maakt. “Strategieën die volwassenen nu bedenken voor 2050 betekenen helemaal niets, tot ze tegenover een kind zitten en bedenken dat die jongen of dat meisje dan veertig is en ermee aan de slag moet. Door de toekomst naar het nu te brengen creëren we een heel andere waarde.” Besluiten over maatschappelijke kwesties zijn bepalend voor die toekomst. Waar volwassenen zich al snel laten beperken door moeilijkheden en onmogelijkheden, kunnen kinderen met hun open, intuïtieve invalshoeken, directe vragen en heldere logica de besluitvormers op scherp zetten en nieuwe inzichten geven.

“Een jaar voor de Klimaattop in Kopenhagen plantten de Russen een vlag op de Noordpool, een plek die symbool staat voor de kwetsbaarheid van de aarde. Dat heeft mij toen vanuit mijn werk op het gebied van duurzaamheid aan het denken gezet: waarom stellen we de waaromvraag niet? Een morele vraag, omdat die alles te maken heeft met

‘Je moet goede beslissingen nemen, dat zijn beslissingen die voor iedereen met wie je werkt goed zijn’

Mika (11 jaar)

hoe besluitvormers en leiders daar inzitten. Na een zoektocht van anderhalf jaar ben ik met kinderen, jongeren en jongvolwassenen gaan praten en ontdekte dat vooral kinderen tot 12 jaar konden helpen wezenlijke vragen weer op tafel te krijgen. Simpelweg door met volwassenen die zich daarvoor durven

openstellen in gesprek te gaan. Daarom heb ik een kinderboek geschreven om kinderen de kracht te geven om ons volwassenen een spiegel voor te houden. ‘Mr Finney’ ontdekt de wereld door vragen te stellen. Kinderen die het verhaal lezen of horen stellen die vragen op hun beurt aan hun ouders, die daarover dan gaan nadenken.”

Kinderen weten niet alles, maar volgens prinses Laurentien onderschatten volwassenen de kennis die zij hebben en wat er in hun hoofden gebeurt. “Kinderen van 9-12 jaar met wie wij ook voor ‘Nog lang en gelukkig’ hebben gesproken, denken na over de informatie die op hen afkomt.” Die kan beangstigend zijn, zoals blijkt uit het verhaal dat Shell-topman Ben van Beurden vertelt in het boek over zijn 9-jarige dochter, die beseft dat haar vader in de olie- en gasbusiness zit en daarvan niet kan slapen omdat ze denkt dat hij de planeet kapotmaakt. Maar ook heel hoopvol. “Kinderen in die leeftijd zeggen: ‘We denken niet over wat niet kan, maar hoe we het kunnen oplossen.’ Dat is niet naïef, maar gewoon heel helder.”

HET BOEK

Het eerste deel van het boek heet ‘Leiders & kinderen’. Daarin vertellen tien leiders

van vandaag – Paul Polman (Unilever), Frans Timmermans (Europees commissaris), Wiebe Draijer (Rabobank), Merel van Vroonhoven (AFM), Ben van Beurden (Shell), Feike Sijbesma (DSM), Neelie Kroes (speciale gezant StartupDelta), Marc Bolland (Marks & Spencer), Ahmed Aboutaleb (burgemeester van Rotterdam) en Herna Verhagen (PostNL) – openhartig over hun zorgen en twijfels. “We hebben hen samen uitgebreid geïnterviewd, met als voornaamste doel het hebben van een echt gesprek en het formuleren van hun dilemma’s, waarmee we naar de kinderen konden gaan. Negen-tien basisscholieren, die vrijwel dezelfde fantasieën hebben over hun toekomst als de leiders toen zij kind waren, vertellen hen daarna wat zij moeten doen”, zegt Jeroen Smit. Laurentien: “De dynamiek van de gesprekken was dat Jeroen en ik beide kanten van het leiderschap vertegenwoordigden en dat die ook naar voren kwamen. Jeroen als onderzoeksjournalist en ik als degene die open vragen stelde, zoals kinderen dat zouden doen, maar zonder de pretentie te denken als een kind. De kinderen waren vervolgens intrinsiek gemotiveerd om de personen met hun hulpvragen te helpen.”

“Laurentien en ik kennen elkaar al 35 jaar. Twee jaar geleden kwam de gedachte op samen iets te doen”, zegt Jeroen, die is gefascineerd door het leiderschap dat in de vorige eeuw succesvol was, maar in deze eeuw tekortschiet. “We dreigen vast te lopen en realiseren ons dat niemand succesvol kan zijn in een wereld die faalt. Wat maakt het leiderschap weer los, wat inspireert leiders? Zijn ze met alles tegelijk bezig, van het tevreden houden van stakeholders tot het milieu? Naast Laurentiens werk hebben we beiden drie kinderen en weten dus ook vanuit ons ouderschap dat zij iets onder woorden kunnen brengen op een toon die wij herkennen, omdat het kind nog in ons zit. Daarom kunnen kinderen ons inspireren en ons kompas weer goed zetten. Dat merken we ook als de Raden van Kinderen, een initiatief van Missing Chapter en Unicef, tegenover bestuurders zitten en een kind van 11 vraagt:

‘Misschien helpt het om een tekening te maken van die toekomst. Laat zien hoe de wereld er zonder bomen uitziet bijvoorbeeld. Laat zien wat er kan gebeuren. Maak dan een plan voor wat er nu moet gebeuren om dat te voorkomen’

Joran (11 jaar)

“Waarom doe je dat? Bel hem gewoon, dat is ook iemand met kinderen!” Als je dat sec ziet staan zijn het woorden en zinnen, maar als je de ballonnetjes met kindercommentaren in het boek leest en ziet hoe oud ze zijn, sta je versteld!”

Laurentien: “We zijn met deze leeftijdscategorie in gesprek gegaan omdat bij hen ratio en gevoel nog op één lijn staan. Ook leiders willen graag ‘aligned’ zijn, maar zodra ze van huis gaan zijn ze een ander persoon.” Jeroen: “Ze zeggen dat het geweldig zou zijn als ze meer naar hun gevoel kunnen luisteren, beter kunnen samenwerken, maar zijn meteen weer in de ban van de dagelijkse aandelenkoersen en concurrentiestrijd. In hun beleving is de wereld een plek van markt en strijd, je bent jager of prooi. Ze zijn aan het overleven. Daardoor kunnen ze niet één zijn. Daarom hopen we dat leiders echt met ons boek aan de slag gaan en letterlijk door kinderen worden voorgelezen. Laurentien heeft het verhaal van Thomas en Giel zeer overtuigend geschreven vanuit het perspectief van een 11-jarige, die ziet dat zijn vader zowel zakelijk als privé de weg behoorlijk kwijtraakt. De wijsheid van dat jochie heeft effect heeft op de vader. Dat is een spannend gegeven. Alleen al het feit dat ouders hierdoor naar hun kind luisteren – en zich daarin oefenen kan iets bewerkstelligen.”

KINDEREN BREKEN IETS OPEN

Laurentien: “We zijn erg bezig generaties met elkaar in gesprek te brengen op basis van wederkerigheid. Kinderen kunnen het natuurlijk niet allemaal oplossen, maar breken iets open en brengen alles terug naar de essentie. Ik geef een mooi voorbeeld vanuit de Missing Chapter Foundation. Center Parcs vroeg de leden van de Raad van Kinderen of zij willen kijken hoe het bedrijf meer energie zou kunnen besparen. De kinderen constateerden dat het water in de vele zwembaden na gebruik snel afkoelde en dat dit flink wat energieverlies opleverde. Hun oplossing: alle zwembaden afdekken met pingpongballen. Die

zijn niet gebruikt, want dat zou niet praktisch zijn, maar Center Parcs heeft het idee wel heel serieus genomen en gaat alle baden afdekken, zij het met andere materialen.” Missing Chapter richt zich niet alleen op jonge kinderen, maar is ook bezig met het bevorderen van verjonging van besturen en Raden van Commissarissen om ook op die manier leiders kennis te laten maken met frisse ideeën. Laurentien: “Zomaar een jonger iemand op een lege stoel zetten is niet genoeg. Met dit boek willen we ook duidelijk maken dat de andere bestuursleden eerst moeten oefenen om de andere toonhoogte van andersdenkende jongeren te kunnen horen. Er moet aan beide kanten, maar zeker ook iets met ons gebeuren. Ik merk dat bestuurders die praten met Raden van Kinderen in het tweede jaar al heel andere gesprekken voeren. Wij zien dit echt als een werkboek voor leiders, waarmee ze kunnen trainen om de dingen waarmee ze bezig zijn ook af te stemmen op de denkwijzen van een nieuwe generatie. Je groeit door te leren openstaan voor onverwachte denkwijzen”, aldus Laurentien. “Ik ervaar af en toe een cynische houding, maar iedereen moet beseffen dat we hier tijdelijk zijn. Ik zie wat het doet met volwassenen die de helderheid van kinderen benutten om zich als leiders te laten inspireren en zichzelf toe te staan verbindingen te maken.” Jeroen vult aan: “Ook als ouders moeten zij beseffen dat hun kinderen er niets aan hebben als ze hun werk als alibi gebruiken om geen tijd aan hen te besteden als ze het nodig hebben.”

LOSLATEN

Laurentien herinnert zich uitspraak van een 10-jarige jongen, die erg aansluit op het nieuwe boek. “Toen we het over leiderschap hadden zei hij: ‘Leiderschap is leren loslaten te denken altijd de beste te moeten zijn.’ We zijn gaan uitpluizen wat de baas zijn is. Kinderen zeggen dan: ‘Je bent alleen de baas als anderen dat ook vinden. Anders ben je baas van niks.’ Altijd het goede doen kan volgens hen ook niet: ‘Dat is onmogelijk, niemand is perfect’. Leiders willen juist perfect zijn, want dan gaat het volgens hen goed. Dat is helemaal niet zo. Kinderen weten dat. Daarom hopen wij leiders die zich in het boek kwetsbaar durven opstellen, weten

waar ze naartoe willen, maar toegeven dat ze niet alle antwoorden hebben, met dit boek een gezicht te geven.”

Ze is een rasoptimist en ervan overtuigd dat wanneer leiders serieus het gesprek met kinderen aangaan, zij daardoor het kind in zichzelf weer terugvinden. “De gesprekken met de leiders in het boek geven dat ook aan. Ik denk dat zij daar uiteindelijk gelukkiger door zijn. Zelfs heb ik het gevoel dat ik, sinds ik vijf jaar geleden de Missing Chapter Foundation heb opgezet, helemaal thuis ben. Met één been werk ik in de volwassen wereld, waar ik vandaan kom, en het andere in de wereld van kinderen. Ik krijg hier zoveel energie van en leer iedere dag. Kinderen leren me dat er geen licht mag zitten tussen wat je denkt, voelt, zegt en uitstraalt. Ze prikken overal doorheen dus je hebt geen keus. Je moet echt jezelf zijn. dat merk je ook bij de leiders. Ze zijn allemaal geraakt door de eigenheid van de kinderen”, aldus de prinses. “Alle leiders zouden elke vrijdagmiddag met een Raad van Kinderen moeten praten. Iedereen haalt daar iets uit en ik denk dat geen bedrijfscoach daar tegenop kan. Wij hopen dat langzaam een groep van leiders opstaat die durft zich open te stellen. De vijftig bedrijven die al met Raden van Kinderen werken zijn daar de voorvechters van.” Jeroen: “De boodschap van dit boek kan op veel plekken in vruchtbare aarde vallen, omdat heel veel mensen met de waaromvraag bezig zijn. Dat is een goed startpunt.” 📖

H.K.H. Prinses Laurentien is lid van het Koninklijk Huis. Sinds 2001 zet zij zich in voor de bestrijding van laaggeletterdheid bij volwassenen en initiatieven rond leesbevordering als oprichter van de Stichting Lezen & Schrijven, waar zij nu erevoorzitter is. Zij is ook oprichter en directeur van de Missing Chapter Foundation, waarmee zij zich inzet voor kinderopparticipatie op strategische vraagstukken en maatschappelijke thema's. Zij is auteur van de 'Mr Finney'-kinderboekenreeks, die inmiddels in acht landen vertaald is. Begin 2016 schreef ze samen met Jeroen Smit 'Nog lang en gelukkig'.

Jeroen Smit is bedrijfskundige, onderzoeksjournalist, spreker en voormalig hoogleraar journalistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Bekend is hij van zijn boeken 'De Prooi, blinde trots breekt ABN AMRO', waarvoor hij de Machiavelli-prijs heeft gekregen, en eerder 'Het drama Ahold'. Smit presenteerde de documentaireserie 'Leiders gezocht'.

